

**Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний коледж**

Затверджено
Педагогічною радою ХТЕК КНТЕУ
(протокол від 22 лютого 2021 р. № 3)

Введено в дію наказом директора
від 22 лютого 2021 р. № 94

(Л. О. Радченко)

ПОЛОЖЕННЯ
про самостійну роботу студентів
у Харківському торговельно-економічному коледжі КНТЕУ
(нова редакція)

Харків 2021

1. Загальні положення

1.1. Положення про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного коледжу Київського національного торговельно-економічного університету (далі – Положення) є складовою системи управління якістю, внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти і регулює організацію самостійної роботи студентів у Харківському торговельно-економічному коледжі Київського національного торговельно-економічного університету (далі – Коледж).

1.2. Положення розроблено з урахуванням вимог Законів України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 № 2745-VIII, «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, Листа Міністерства освіти і науки України від 05.06.2018 № 1/9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм», Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area), Положення про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному коледжі КНТЕУ та інших документів, якими регулюється освітній процес у Коледжі.

1.3. Мета Положення – визначити основні засади організації самостійної роботи студентів задля забезпечення високої якості (ефективності) освітнього процесу.

1.4. Завдання Положення:

- уніфікувати підходи до організації самостійної роботи студентів;
- забезпечити організаційно-методичні засади для розвитку у студентів мотивації до навчання, формування навичок самостійної навчальної, науково-дослідної та практичної роботи, професійно значущих якостей та компетентностей, розвитку, поглиблення наукових та практичних інтересів до майбутньої професії;
- створити умови для гармонійного творчого розвитку особистості при організації освітнього процесу.

2. Порядок організації самостійної роботи студентів

2.1. Мета та завдання самостійної роботи студентів

2.1.1. Студенти закладів вищої освіти зобов'язані виконувати вимоги освітньої програми, яка передбачає самостійне опанування окремих тем навчальних дисциплін. Самостійна робота студентів є однією з форм організації освітнього процесу в закладі освіти.

2.1.2. Самостійна робота студента (далі – СРС) – діяльність студентів, яка полягає в самостійному визначенні мети, завдань, засобів їх досягнення на основі пізнавальних потреб та інтересів; виборі власного пізнавального шляху, спрямованого на створення творчого освітнього продукту; аналізі результатів.

СРС передбачає засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу в позааудиторний час, що включений до навчального плану для вивчення певної дисципліни, або в аудиторії під безпосереднім керівництвом викладача, від 1/3 до 2/3 часу, відведеного на конкретну дисципліну в робочому навчальному плані з урахуванням специфіки та змісту навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньої програми.

2.1.3. Мета СРС – системне і послідовне засвоєння в повному обсязі навчального матеріалу в межах програми навчальної дисципліни та формування у студентів самостійності як риси характеру, що відіграє важливу роль у формуванні сучасного фахівця, здатного до креативного мислення, вільного орієнтування в інформаційному просторі та прийняття важливих самостійних рішень у нестандартних професійних ситуаціях.

2.1.4. Головні завдання СРС – навчити студентів планувати власну стратегію навчання, раціонально організовувати свій час, застосовувати інформаційні технології, опрацьовувати джерела інформації, здійснювати науково-дослідну роботу.

Реалізація завдань самостійної роботи забезпечується при наявності серйозної та стійкої мотивації студентів. Найбільш мотивуючим фактором є підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності.

2.1.5. Форми СРС

- самостійна робота в аудиторії під безпосереднім керівництвом викладача і в його присутності;
- позааудиторна робота, яка здійснюється студентом самостійно, без участі викладача, але під його загальним керівництвом і контролем, у т. ч. дистанційно.

2.1.6. Зміст СРС при вивченні певної дисципліни визначається освітньо-професійною програмою, програмою, робочою програмою та силабусом навчальної дисципліни, методичними рекомендаціями до СРС, завданнями викладача.

2.2. Організація самостійної роботи студентів

2.2.1. Організація СРС – система заходів з цілеспрямованого навчання, контролю, стимулювання та методичного наповнення навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою забезпечення систематичності та продуктивності роботи за навчальною дисципліною, при підготовці до семестрового контролю та підсумкової атестації.

2.2.2. Методика організації СРС залежить від структури, характеру та особливостей навчальної дисципліни, обсягу годин, виділених на її вивчення, виду завдань для самостійної роботи, рівня підготовки студентів та умов навчальної діяльності.

2.2.3. Обсяг часу, який має бути витрачено на СРС, розраховується як різниця між загальною кількістю годин, виділених на вивчення дисципліни, та кількістю аудиторних годин, визначених навчальним планом.

2.2.4. Визначення змісту СРС, форм та методів її організації покладається на циклову комісію.

Формування змісту СРС включає:

- визначення та обґрунтування необхідного переліку розділів, тем, питань, завдань, що виносяться на СРС;
- визначення змісту та обсягу теоретичної навчальної інформації та практичних завдань з кожної теми, які виносяться на СРС;
- відбір методів та форм СРС відповідно до сучасних технологій навчання;
- визначення форм та методів контролю за самостійним виконанням студентами завдань;
- розробку критеріїв оцінювання результатів СРС.

2.2.5. Критерії визначення навчальних матеріалів, які можуть бути запропоновані студентам для самостійного опрацювання:

- взаємозв'язок змісту навчального матеріалу для самостійної роботи з матеріалом, вивченим в процесі аудиторних занять;
- відповідність обсягу та рівня складності запропонованого навчального матеріалу реальним можливостям, рівню підготовленості студентів та часу, відведеному на самостійне вивчення даного матеріалу;
- взаємозв'язок між формами та методами самостійного вивчення студентами навчального матеріалу, самоконтролю знань, з одного боку, та дидактичними вимогами до рівня засвоєння, засобами контролю та оцінювання набутих знань, з іншого.

2.2.6. Особливості навчальних матеріалів, що виносяться на самостійне вивчення:

- доступні за рівнем складності для самостійного вивчення;
- такі, що розширюють, доповнюють, деталізують знання основ, викладених в базовому курсі;
- аналогічні вивченим, побудовані на принципах, вже розглянутих у попередніх темах;
- описові, фактологічні (наприклад, матеріали з історії науки);
- спрямовані на формування навичок та стійких знань: вправи, задачі, розрахунково-графічні роботи тощо;
- матеріали практичного спрямування, тобто такі, які ілюструють застосування загальних принципів, викладених в базовому курсі, в виробничих умовах;
- матеріали, що мають належний рівень навчально-методичного забезпечення.

2.2.7. Кількість годин, відведених СРС за кожною темою навчальної дисципліни, визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Конкретний зміст завдання для СРС визначається силабусом навчальної дисципліни.

2.2.8. Студенти, що приступають до вивчення навчальної дисципліни, на перших заняттях інформуються викладачем про систему організації самостійної роботи з курсу – обов'язкові та вибіркові завдання,

терміни їх виконання, кількості балів за кожний вид роботи, час проведення консультацій, а також отримують докладну інформацію про основні та додаткові джерела, рекомендовані до самостійного вивчення дисципліни.

2.2.9. Викладачами циклової комісії розробляються методичні рекомендації до вивчення кожної навчальної дисципліни, питання для самоконтролю, порядок та приклади розв'язання типових задач тощо.

2.2.10. Самостійна робота студента має:

- бути виконаною особисто студентом або групою студентів (у разі комплексного проектування), де кожен її член самостійно виконує свою частку колективної роботи;
- являти собою закінчену розробку (чи її етап), де розкриваються й аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;
- демонструвати достатню компетентність автора (авторів) у розкритті питань, що досліджуються;
- мати навчальну, наукову та/або практичну спрямованість і значимість, містити певні елементи новизни (при виконанні науково-дослідної роботи).

2.2.11. Письмова СРС оформляється відповідно до вимог, розроблених цикловою комісією, та інших нормативних документів, що стосуються виконання та оформлення наукових, навчально-методичних та інших робіт.

2.2.12. Відповідальність за якість самостійної роботи безпосередньо несе студент. При складанні плану СРС, визначенні її змісту й обсягу, циклова комісія повинна враховувати збалансованість СРС з іншими видами навчальної роботи, щоб не перевищувати загальне тижневе навантаження студента, тобто йому необхідно задавати домашні завдання з урахуванням обґрунтованих норм часу на ті чи інші види робіт. Наявність і цілеспрямоване дотримання погоджених норм часу на СРС дисциплінує і організує студента.

2.2.13. СРС з кожної дисципліни може містити крім обов'язкової складової ще й вибірку. Обов'язкова складова СРС передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни. Вибіркова складова передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу. Як правило, до таких завдань відноситься робота науково-дослідницького і творчого характеру.

2.2.14. При організації СРС викладачу необхідно виходити з місця і ролі навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньої програми для кожного освітнього ступеня, спеціальності, спеціалізації та завдань самостійної роботи щодо формування відповідних компетентностей.

2.2.15. До методів СРС, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації освітнього процесу, належать:

- проблемно-пошукові, спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності студентів, застосування яких спонукає студентів до проведення самостійних досліджень, підвищує мотивацію подальшої роботи, сприяє розвитку їх творчої самостійної діяльності:

а) робота з інформаційними джерелами: опрацювання першоджерел (навчальних книг, періодичної та наукової літератури, довідників, відеоматеріалів тощо) при підготовці до практичних занять відповідно до робочої програми; вивчення нормативно-законодавчої бази; опрацювання інтернет-ресурсів за певною проблематикою навчальної дисципліни;

б) опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;

в) самостійне вирішення практичних завдань (виконання робіт аналітичного спрямування; вирішення і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, відпрацювання тренінгів; самостійне опрацювання тестів відповідно до теми практичного заняття; самостійне розв'язання типових задач, ситуаційних вправ; підготовка до поточного та підсумкового контролів);

г) переклад іноземних фахових текстів тощо;

- проектного навчання, спрямованні на досягнення прогнозованих результатів самостійної роботи на основі вже здобутого досвіду, використання яких вимагає чіткого визначення дидактичних завдань, які студенти вирішують у навчальній діяльності за різними типами проектів:

а) підготовка есе, дайджесту на статті зарубіжних і вітчизняних авторів за визначеною тематикою;

б) підготовка з обраної теми доповіді, презентації, порт фолію;

в) написання курсової роботи (проєкту);

г) проведення власних досліджень при підготовці до олімпіад та конференцій, конкурсів наукових робіт, участі в круглих столах та форумах;

д) підготовка доповідей на наукові семінари, засідання наукових гуртків, клубів;

є) підготовка прописів для виконання лабораторних робіт, а також оформлення відповідних протоколів і підготовка до їх захисту;

е) аналіз конкретної виробничої, технологічної, проблемної ситуації та підготовка відповідних аналітичних матеріалів.

- методи колективної розумової діяльності, сутність яких полягає в колективній творчості студентів, спрямованій на вирішення певних завдань підвищеної складності; їх застосування сприяє виявленню та розвитку творчого мислення, здібностей студентів, підвищенню рівня їх самостійності та інтелектуального розвитку, формуванню навичок колективної роботи, поліпшенню комунікативних навичок, емоційного стану студентів: формування колективних проєктів; групові ситуаційні завдання; ділові ігри; тренінги; брейн-ринги тощо.

- застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні, які надають можливість диференціації, поглиблення індивідуалізації навчання, розширення можливостей контролю та самоконтролю, використання творчих завдань; базуються на використанні сучасних інформаційних технологій і комп'ютерних засобів навчання;

- посилення практичної направленості освітнього процесу та його професійної спрямованості.

2.3. До навчально-методичного забезпечення СРС належать: програма, робоча програма та силабус навчальної дисципліни; тематичний план лекційних та практичних/семінарських (лабораторних) занять; конспект лекцій; збірник задач і завдань до практичних/семінарських (лабораторних) занять з навчальної дисципліни; практикуми; методичні рекомендації до самостійної роботи студентів; ситуаційні вправи (кейси) та ділові ігри; друковані та електронні підручники, навчальні посібники; завдання для контрольних робіт; тестові завдання; законодавчі та інструктивні документи; дистанційні курси.

2.4. Матеріально-технічне забезпечення СРС включає: бібліотеку із читальним залом, укомплектованими відповідно до чинних норм; комп'ютерні класи з можливістю роботи в мережі Інтернет; аудиторії, кімнати в гуртожитках для самопідготовки; місця проходження практики (бази практики) відповідно до укладених договорів.

3. Керівництво СРС

3.1. Керівництво СРС – індивідуально-консультативна робота – це форма організації навчальної роботи викладача зі студентами, яка здійснюється шляхом створення необхідних умов для виявлення і розвитку індивідуальних здібностей студента на основі особистісно-діяльнісного підходу. Вона проводиться з метою посилення мотивації студентів до пізнавальної діяльності і спрямування її в необхідному напрямку.

3.2. Індивідуально-консультативна робота, як правило, проводиться у вигляді консультацій, інколи – індивідуальних занять у формі: діалогу з різних навчальних проблем; перевірки виконання завдань із СРС; виконання індивідуальних завдань (курскових та кваліфікаційних робіт (проектів), розрахункових, творчих робіт); евристичної бесіди; наукової роботи та ін.

3.3. Консультація – одна з форм організації навчального процесу, що проводиться з метою отримання студентом відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання, пояснення певних теоретичних положень та їх практичного застосування. При цьому виділяють такі види консультацій:

- тематичні – проводяться за певними темами дисципліни або найбільш складними питаннями програмного матеріалу;
- цільові – використовуються перед проведенням контрольної роботи або іншого виду поточного чи підсумкового контролю;
- активні – консультації з використанням активних методів навчання (наприклад, у формі прес-конференції);
- з самостійної роботи – проводяться при підведенні підсумків СРС, у процесі роботи студентів над курсовими та кваліфікаційними роботами (проектами) тощо.

3.4. Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами здійснюється відповідно до графіка, складеного цикловою комісією, в якому

визначено форми цієї роботи (індивідуальні заняття, консультації, перевірка контрольних робіт тощо), що винесені на поточний контроль, час і місце проведення консультацій тощо. Графік проведення консультативної роботи з кожної навчальної дисципліни доводиться до відома студентів на початку її вивчення і вивіщується на інформаційних стендах циклової комісії.

4. Контроль та оцінювання СРС

4.1. Організація і контроль ходу та змісту СРС і її результатів здійснюється згідно з графіком контролю СРС циклової комісії. Середньозважений бал, набраний студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додається (враховується) до суми середньозважених балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з навчальної дисципліни.

4.2. Результати СРС оцінюються за 100-бальною шкалою КНТЕУ.

4.3. Основною формою контролю та оцінювання СРС є проведення контрольних заходів. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студентів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються відповідною цикловою комісією. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його завершених етапах. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію студента.

4.4. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

4.5. Контроль СРС здійснюється в залежності від виду самостійної роботи і передбачає такі форми: тестування; контрольні та розрахунково-графічні роботи; контрольні питання після вивчення кожної теми; співбесіда; захист курсових робіт і проектів; перевірка виконання індивідуальних завдань під час практики; ділові ігри та творчі наукові конференції; завдання, що передбачають нестандартні рішення; звіти з виконання лабораторних та інших видів робіт; інші форми.

4.6. Завдання для контролю/самоконтролю повинні:

- формувати (поглибити) інтерес до теми, всієї дисципліни;
- спонукати до засвоєння нової термінології та понять;
- сприяти баченню міждисциплінарних зв'язків;
- заохотити до якісного вивчення матеріалу;
 - формувати компетентності майбутнього фахівця тощо.

4.7. У проведенні контролю/самоконтролю самостійної роботи важливу роль відіграє використання сучасних комп'ютерних технологій. Контроль/самоконтроль самостійної роботи з використанням комп'ютерних

технологій здійснюється на основі методичного забезпечення, розробленого викладачем.

4.8. Бали отримані студентами за результатами самостійної роботи, викладач заносить до Журналу навчальної групи оголошує на кожному практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

5. Критерії оцінювання СРС

5.1. У процесі проведення контрольних заходів викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- уміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами.

6. Прикінцеві положення

6.1. Наказом директора за рішенням Педагогічної ради Коледжу вносяться зміни та доповнення до цього Положення, затверджується його нова редакція або Положення скасовується.

6.2. Це Положення набуває чинності з моменту його введення в дію наказом директора Коледжу.